

ACTA NEERLANDICA

BIJDRAGEN TOT DE NEERLANDISTIEK
DEBRECEN

Egodocumenten

4/2006

**A DEBRECENI EGYETEM
GERMANISZTIKAI INTÉZETÉNEK KIADVÁNYAI**

**UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR GERMANISTIEK
VAN DE UNIVERSITEIT DEBRECEN**

Redactie: Herbert van Uffelen
Katalin Beke
Márta Kántor-Faragó
Gábor Pusztai
Gert Loosen

Technische redactie: Marianna Fekete-Balogh

Redactieadres: Universiteit Debrecen
Instituut voor Germanistiek
Werkgroep Nederlands
H-4010 Debrecen
Pf. 47

ACTA NEERLANDICA is een reeks wetenschappelijke bijdragen op het gebied van de Nederlandse taal- en letterkunde en cultuur. In *ACTA NEERLANDICA* presenteren neerlandici van binnen en buiten Hongarije hun onderzoeksresultaten. *ACTA NEERLANDICA* verschijnt onregelmatig.

ISSN 1585-7948

ISSN 1587-8171

Debreceni Egyetem
Felelős kiadó: Cs. Nagy Ibolya
Felelős szerkesztő: Beke Katalin
Technikai szerkesztő: Feketéné Balogh Marianna
Készült a Kossuth Egyetemi Kiadó Nyomdájában

INHOUD

Woord Vooraf	7
Inleiding	9
<i>Arianne Baggerman – Rudolf Dekker:</i>	
De opmars van het egodocument in de Nederlandse geschied- schrijving	13
<i>Gábor Pusztai:</i>	
Op de grens van de genres. Roman of egodocument: <i>Van oerwoud tot plantage</i> door László Székely.....	29
<i>Emese Szabó:</i>	
Kerststerren op het theeveld. Bijdrage tot de discussie over het begrip Nederlands-Indische/(post)koloniale literatuur op basis van de roman <i>De zwarte met het witte hart</i> van Arthur Japin	45
<i>Gerard Termorshuizen:</i>	
'Sija, de kampongroos'	61
<i>Herbert Van Uffelen:</i>	
In memoriam. Over het creatieve geheugen	77
Over de auteurs	97

WOORD VOORAF

Dr. Katalin Beke werd op 28 januari 1946 in Debrecen geboren. Ze studeerde in 1970 af op Russische en Duitse taal en literatuur aan de Lajos Kossuth Universiteit (tegenwoordig Universiteit Debrecen). Ze werkt sinds 1971 aan deze universiteit, eerst aan de *Leerstoel voor Duitse taal en literatuur* en vanaf 1992 op het *Instituut voor Germanistiek* (PhD 1995). Ze was in de jaren '90 verantwoordelijk voor de driejarige opleiding leraar Duits, maar begon zich tegelijkertijd ook bezig te houden met de neerlandistiek en werd hoofd van de *Vakgroep Germaanse talen en culturen*. Ze bereidde de opleiding Nederlands voor en coördineerde deze tot 2005. In de afgelopen tien jaar was ze verantwoordelijk voor verschillende projecten van de *Vakgroep* die in samenwerking met en onder leiding van de Universiteit Wenen tot stand kwamen (*DokuStelle*, *Zakelijk Nederlands*, *Literatuur in Context*).

Ze interesseert zich vooral voor Duitse en Nederlandse taal-, cultuur- en kunstgeschiedenis, zij geeft er colleges in en publiceert regelmatig over deze onderwerpen. Ook is ze als promotor betrokken bij het PhD-programma *Literatuurwetenschap* aan de Universiteit Debrecen. Kati, zoals wij, collega's, haar mogen noemen, is heel actief in het wetenschappelijke publieke leven. Ze is lid van verschillende verenigingen en commissies: Internationale Vereniging voor Neerlandistiek (IVN), Vereniging voor Neerlandistiek in Midden- en Oost-Europa (COMENIUS), Hongaarse Vereniging voor Taalwetenschap (Magyar Nyelvtudományi Társaság) en de Hongaarse Taaltoetsingscommissie (Állami Nyelvvizsga Bizottság). Bovendien is ze mede-uitgever van de reeksen *Beiträge zur Methodik und Sprachdidaktik* en *Acta Neerlandica*. Deze bundel is van laatstgenoemde het vierde nummer en wordt haar aangeboden ter gelegenheid van haar zestigste verjaardag. Op deze wijze willen wij, medewerkers van de Werkgroep Nederlands, haar van harte feliciteren en veel succes wensen.

Debrecen, maart 2006

prof. dr. Herbert van Uffelen
dr. Gábor Pusztai
dr. Márta Kántor-Faragó
drs. Gert Loosen
drs. Emese Szabó
drs. Péter Csaba Szabó

INLEIDING

De eerste studiedag van Hongaarse neerlandici werd in 1999 aan de universiteit ELTE in Boedapest gehouden. Deze eerste poging was een enorm succes. In 2000 kwam de Hongaarse Neerlandistiek naar ons, de Vakgroep Nederlands in Debrecen, toe en ook dit tweede minicongres met als thema *Koloniale literatuur* was zeer geslaagd. De studiedag is een mooie traditie geworden: in de herfst van elk jaar werd en wordt hij door één van de drie Hongaarse universiteiten georganiseerd waar Nederlands gedoceerd wordt. Op 29 september 2003 was Debrecen opnieuw aan de beurt. Het thema van deze studiedag waren zogenaamde *Egodocumenten*. Gastsprekers van de studiedag waren dr. Rudolf Dekker (Universiteit van Rotterdam), prof. dr. Herbert van Uffelen (Universiteit Wenen/Universiteit Debrecen), dr. Gerard Termorshuizen (Universiteit Leiden) en prof. dr. habil. Jerzy Koch (Universiteit Wroclaw/Universiteit Poznan). Niet alleen collega's van de universiteiten ELTE, KGRE en de Universiteit Wenen waren aanwezig, maar ook de diplomatieke vertegenwoordiger van de Zuid-Afrikaanse Ambassade in Boedapest en talrijke studenten van de drie universiteiten. We kunnen gerust stellen dat ook deze tweede studiedag in Debrecen een groot succes was. Deze bundel bevat drie artikelen die er in de vorm van lezingen werden voorgedragen.

Met de titel *Egodocumenten* wilden we echter ook andere collega's publicatieruimte bieden die op de studiedag in 2003 geen lezing hebben gehouden, maar wel bezig zijn met onderzoek op het gebied van egodocumenten. Op die manier zijn in de bundel ook twee studies opgenomen van dr. Gábor Pusztai (Universiteit Debrecen) en drs. Emese Szabó (Universiteit Debrecen/Hogeschool Nyíregyháza).

RUDOLF DEKKER

Over de 17de-eeuwse bontmaker die zijn tragische leven berijmd verhaalt en de evolutie in het belang van egodocumenten voor en de appreciatie ervan door historici en literatuurwetenschappers in de loop van de laatste eeuwen.

GÁBOR PUSZTAI

Over *Van oerwoud tot plantage*, het boek dat László Székely, een Hongaarse schrijver, in Nederland (én Duitsland én Hongarije) zonder genre aanduiding op de leesplank plaatst, waar pers en lezers het toen al

moeilijk mee bleken te hebben. Toch vindt het zijn weg naar het discours over de Nederlandse koloniale literatuur en wel door (studie van) de veranderende verwachtingshorizon.

EMESE SZABÓ

Over zwart-wit-tegenstellingen én nuances daartussen in opvattingen over (post-)koloniale literatuur aan de hand van Arthus Japins succesvolle romandebuut *De zwarte met het witte hart*.

GERARD TERMORSHUIZEN

Over hoe een dagblad met opiniërende én literaire bijdragen woelig kan werken in het debat over de houding tegenover inlanders in de kolonie, met de teksteditie van *Sija, de kampongroos*, het trieste verhaal over het leed dat kon voortvloeien uit een verhouding tussen een blanke Europeaan en zijn *njai* (concubine), leed veroorzaakt door opportunisme, trouweloosheid en gevoelsarmoede van de Europeaan

HERBERT VAN UFFELEN

Over literatuur die probeert *ruimte te scheppen voor de ervaring van het leed door een voortdurende afwisseling van distantie en langzame toenadering*, wanneer een mens en daarmee een stuk realiteit *Ten grave* gedragen wordt, en het *creatieve geheugen* van de auteur, die zich daarmee blootgeeft en kwetsbaar opstelt.

Het vierde nummer van de reeks ACTA NEERLANDICA verschijnt ter gelegenheid van de volgende, achtste studiedag. Deze zal de derde zijn die in Debrecen wordt gehouden. We hopen van harte dat de studiedagen Nederlands in Hongarije ook in het bestaan van de Werkgroep in Debrecen een bijzondere betekenis zullen krijgen; we willen er namelijk een traditie van maken om de lezingen die op deze wetenschappelijke bijeenkomsten gehouden worden, in deze reeks te publiceren.

We wensen u veel plezier bij het lezen van de bijdragen in ACTA NEERLANDICA 4.

In naam van de redactie:
Márta Kántor-Faragó en Gert Loosen